

Opettajankoulutusfoorumin seminaari

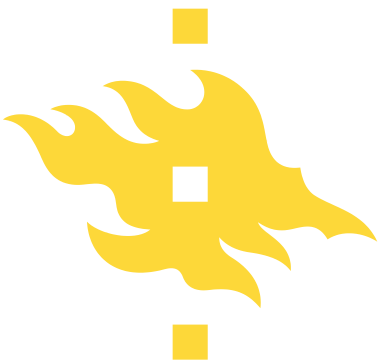
keskiviikkona 27.9.2017 klo 10.00–16.00
Paasitorni, Juho Rissanen -sali, 1.5 krs,
Paasivuorenkatu 5 A, Helsinki

Jari Lavonen

Opettajankoulutusfoorumin puheenjohtaja

Helsingin yliopiston kasvatustieteellinen tiedekunta

jari.lavonen@helsinki.fi

Opettajankoulutusfoorumin tehtävät

Opettajankoulutusfoorumin
toimikausi ja kehittämis-
ohjelman toteutus ja arviointi
päätyvät joulukuussa 2018

1. Opettajien perus-, perehdyttämis- ja täydennyskoulutusohjelma

- nykytila ja haasteet: kirjallisuuskatsaus, verkkoavoriihi
- visio opettajankoulutukselle
- tavoitteet tulevaisuuden opettajuudelle
- strategiset linjaukset.

2. Tuetaan paikallista visiointi- ja kehittämistyötä

3. Käynnistetään ja tuetaan kehittämishankkeita

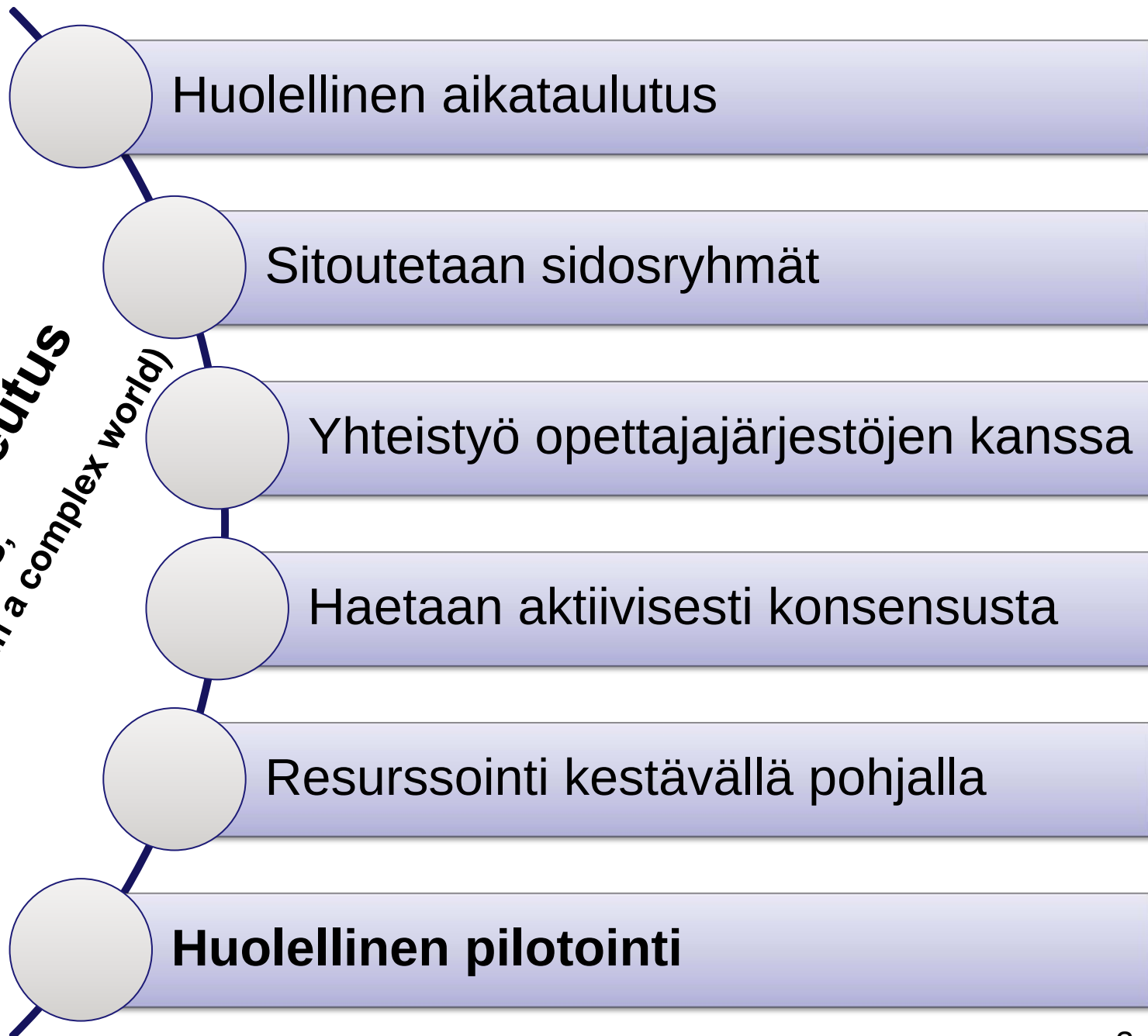
- opettajien perus-, perehdyttämis- ja täydennyskoulutuksen uudistaminen

4. Arvioidaan ohjelman toteutumista

- formatiivinen ja summatiivinen kehittävä arviointi

**Kehittämishojelman
menestyksenkäs toteutus**
(OECD TALIS,
Governing education in a complex world)

Kehittämisohjelman toimet

- Kansainväliset ja kansalliset selvitykset
- Review opettaja- ja opettajankoulutustutkimuksesta
- Kansallinen verkkoaiivorihi
- Norjan ja Ruotsin opettajankoulutus uudistukset
- **Opettajankoulutuksen kehittämisohjelma**
- Kansalliset tapaamiset ja seminaarit
- Kehittämishankkeet
- Formatiivinen ja summatiivinen kehittävä arviointi

Koulutuksen haasteita (mm. TALIS ja PISA tutkimus)

■ Oppilaan taso

- Sitoutuminen opiskeluun (motivaatio, kiinnostus)
- Ohjautuminen aktiiviseen oppimisprosessiin (oppijakeskeisyys)
- Erilaisten oppijoiden tarpeet (3-portainen tuki, maahanmuuttajat)
- Oppimista tukeva arviointi (formatiivinen)

■ Luokkahuone

- Laaja-alaisen osaaminen (21-vuosisadan taidot)
- Heterogeeninen ja monikulttuurinen luokka (inkluusio)

■ Koulun taso

- Työskentely tiimeissä, kumppanuuksissa ja yhteistyössä
- Laadunvarmistus ja jatkuva koulun toimintojen kehittäminen
- Kasvatuksen innovaatioiden kehittäminen ja käyttöönotto
- Digitalisten ja fyysisten oppimisympäristöjen kehittäminen

■ Koulutuksen järjestäjän taso

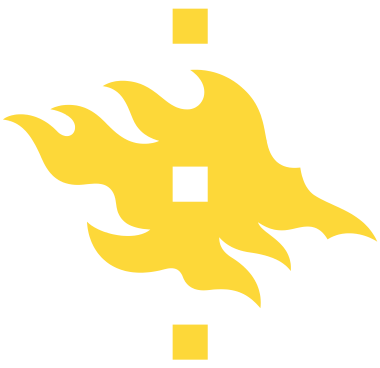
- Laadunvarmistus ja verkostot, kehittämissuunnitelmat

Husun ja Toomin kirjallisuuskatsaus: Opettajatutkimuksessa esille otettuja näkökulmia

Esim. Opettajalta edellyttävä osaaminen oppimisen ja luokkahuone-vuorovaikutuksen näkökulmasta (Lonka, Hakkarainen, Lakkala, 2010; Kereluik et al., 2013; Hattie ja Jaeger, 2003; Hattie, 2012):

1. Sisältöjen integrointi ja kytkeminen aikaisempaan tietoon hyvällä pedagogiikalla; ennakointi ja ratkaisukeskeisyys
2. Oppimisen ohjaaminen luokkahuonevuorovaikutuksessa.
3. Oppimisen monitorointi ja palautteen antaminen.
4. Opetuksen affektiiviset ulottuvuudet; oppijoiden kunnioittaminen; intohimoinen suhtautuminen opetukseen ja oppimiseen.
5. Sopivien haasteiden tarjoaminen; oppimisen ja itsesäätelytaitojen kehittäminen; minäpystyvyyden ja itsetunnon kehittäminen.

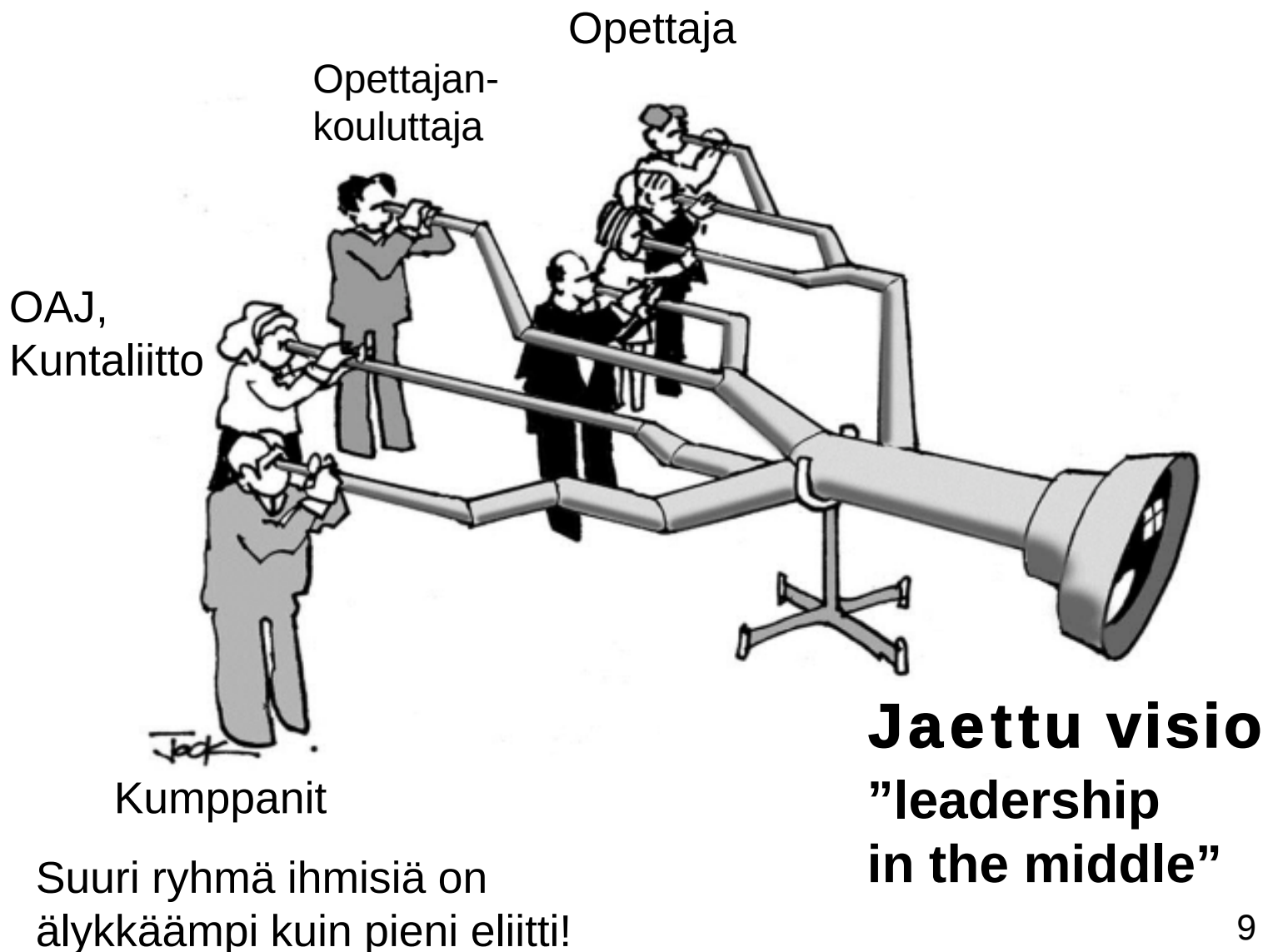

In Sweden for a Degree of Master of Arts/Science at secondary level the student shall demonstrate ..

- the knowledge and skills required to work autonomously as a teacher ...
- .... insight into current research and development work
- ... capacity to create conditions in which all pupils can learn and develop (skill)
- the capacity to plan, implement, evaluate and develop teaching and educational processes individually and together with others ...
- ...

Toimijoiden ja sidosryhmien dialogilla tietoisuudesta toimintaan

**Jaettu visio
"leadership
in the middle"**

Opettajankoulutuksen kehittämisohjelma

Opettajankoulutusf tavoitteet

- Syvällinen oman alan Osaaminen
- Tutkimusosaaminen
- Pedagoginen taitavuus/ ainedidaktiikka
- Yhteiskunnalliset ja eettiset kysymykset

**Laaja-
alainen
perus-
osaami-
nen**

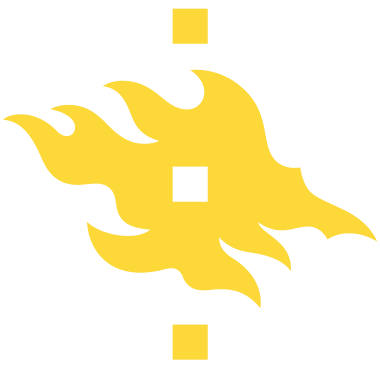
**Uut-
luo-
asia-
tuntijuus**

**Oman
osaamisen ja
yhteisön jat-
kuva kehittä-
minen**

- Opetussuunnitelma-osaaminen
- Taito innovoida yhdessä ja ottaa käyttöön uusia opetuksen innovaatioita
- Taito reflektoida, arvioida ja muuttaa oma toimintaa
- Yrittäjämäinen asenne
- ...

- Koulun toimintakulttuurin kehittäminen verkostoissa
- Oman osaamisen kehittäminen ...
- Verkostoituminen, yhteisö-osaaminen ja yhteisön kehittäminen

Kehittämisohjelmassa esiteltävät strategiset linjaukset määrittävät suunnan opettajankoulutuksen kehittämiseksi

1. Opettajan osaaminen kokonaisuudeksi

- perus- perehdyttämis- ja täydennyskoulutus
- tarvekartoituksiin ja tavoitteisiin perustuvat kehittämissuunnitelmat

2. Ennakoinnilla ja valinnoilla vetovoimaa

3. Opettajat uutta luoviksi osaajiksi ja oppijat keskiöön

- ohjelmien uudistaminen; miten itse opetamme ja ohjaamme

4. Opettajankoulutus vahvaksi yhteistyöllä

- yhteistyön kulttuuri kansallisesti, yksiköissä ja ryhmissä,
- ainelaitos – OKL – koulut – ammatillinen opettajankoulutus

5. Osaavalla johtamisella oppilaitos oppivaksi ja kehittyväksi yhteisöksi

6. Vahvistetaan opettajankoulutuksen tutkimusperustaisuutta

Kansainvälistyvä opettajankoulutus **9. helmikuuta 2017 klo 10.00–16.30** **Helsingin yliopisto, Juhlasali**

Kansainvälistyvä koulutus, koulutusvienti ja työelämäyhteistyö –paneeli

kansainvälistymispalveluiden johtaja Samu Seitsalo, Opetushallitus

professori Hannele Niemi, Helsingin yliopisto

pääsihteeri Julia Petäjä, SOOL

manager Anna Korpi, EduCluster Finland

Miten kansainvälistymisosaamiseen päästään?

- Opetus/opiskelu liikkuvuus Suomeen ja Suomesta pois (liikkuvuus heikkoa, 270 opiskelijaa vaihtoon, hyvin vähän opettajia ja tutkijoita vaihtoon; Jyväskylän malli ulkomailla tehtyjen opintojen hyväksilukemiseen)
- Kansainväliset maisteriohjelmat (Oulu)
- Velvollisuus osallistua koulutusvientiin (Turku)
- Tutkimus- ja kehittämishankkeet ja niihin liittyvä kansainvälisyys (Akademia, Tekes, OKM, OPH, EU, ...)
- Yhteiset kurssit: kotimaiset ja ulkomaalaiset opiskelijat samoilla kursseilla; sama kurssi samaan aikaan useammassa maassa (etäyhteydet); harjoitustyöt kv ryhmissä (digitaalinen tarinankerronta, vastavuoroinen työskentely, vertaisarviointi, ...); kv sekaryhmät; summer school; leirikoulu
- Ulkomailla harjoittelu: Turun malli,
- Maahanmuuttajien kanssa yhteistyö
- Kansainväliset rekrytoinnit

Opettajankoulutuksen kehittämisohjelman kehittävä arviointi

- Keskeisiä arvioinnin näkökulmia ovat:
  1. Mitä toimintamalleja on kehitetty ja miten ne auttavat kehittämisohjelman tavoitteiden saavuttamisessa?
  2. Millainen toiminta on edistänyt toimintamallien kehittämistä ja käyttöönottoa ja integroitumista osaksi opettajien perus-, perehdyttämisen- ja täydennyskoulutusta?
  3. Miten näitä malleja on kehitetty tutkimusperustaisesti?
- Hankkeet ovat hyvin erilaisia ja osassa hankkeita toimitaan vain vähän opettajankouluttajien tai opettajien kanssa.
- KARVIN ulkopuolinen arviointi opettajankoulutuksesta ja koulutuksen kehittämisestä

	Ei	Aloi- tettu	Val- mis
Hankkeelle on nimetty johtaja ja hankkeen toimijat tietävät, kuka hanketta johtaa.			
Kunkin osallistuvan korkeakoulun ja toimijan osavastuu hankkeessa on sovittu.			
Kunkin osallistuvan korkeakoulun ja toimijan osavastuu tulosten soveltamisessa ja <u>levittämisessä</u> on sovittu.			
Hankkeessa on selkeästi sovittu, millä tavalla hankkeessa toimitaan ja miten <u>yhteistyötä</u> tehdään muiden korkeakoulujen kanssa.			
Hankkeessa on selkeästi sovittu, millä tavalla hankkeessa toimitaan ja miten <u>yhteistyötä</u> tehdään kuntien kanssa.			
Hankkeelle myönnetyt resurssit on jaettu hankkeessa olevien korkeakoulujen kesken.			
Hankkeessa on selkeästi sovittu, millä tavalla hankkeessa kehitettyjä toimintamalleja ja muita tuotoksia <u>levitetään</u> .			
Hankkeessa on selkeästi sovittu, millä tavalla hankkeen etenemistä <u>seurataan</u> ja arvioidaan ja millaisia kriteereitä tavoitteiden saavuttamisen arvioinnissa käytetään			

Arvioi missä määrin hankkeen tavoitteet on saavutettu (merkitse rasti Ei tavoitteena, jos asia ei ollut hankkeessa tavoitteena) vastausajankohtaan mennessä

Huom. Opettajankouluttaja = aineopettajan koulutuksessa tai ammattikorkeakoulussa korkeakoulussa toimiva tai muu harjoittelua ohjaava opettaja

Tavoitteet liittyen ...	Tavoitetta ei ole saavutettu		Tavoitteet on saavutettu		Ei tavoitteena
Opettajankoulutuksen rakenteiden uudistaminen					
Pedagogisten opintojen uudistaminen					
Perus- perehdyttämis- ja täydennyskoulutuksen kokonaisuuden kehittäminen					
Tarvekartoituksiin ja tavoitteisiin perustuvien henkilöstön/opiskelijoiden kehittämissuunnitelmien/opintosuunnitelmien laatiminen					
Tarvekartoituksiin ja tavoitteisiin perustuvien oppilaitosten kehittämissuunnitelmien laatiminen					
Opiskelijavalintojen kehittäminen					
Opettajatarpeen ja opettajien osaamistarpeiden ennakointi					
Innostavan ja ajankohtaisen koulutuksen kehittäminen					
Opettajankoulutuksen ohjelmien/tutkintovatimusten/tutkintojen kehittäminen					
Kehitettyjen toimintamallien integroituminen osaksi					

Arvio missä määrin hankkeessa on onnistuttu seuraavissa asioissa vastausajankohtaan mennessä (merkitse rasti Ei tavoitteena, jos asia ei ollut hankkeessa tavoitteena)

Tavoitteet liittyen ...	Ei ole onnistuttu		On onnistuttu erinomaisesti		Ei tavoitteena
Opettajankouluttajat/opettajat olivat mukana asettamassa tavoitteita					
Opettajankouluttajat/opettajat ovat olleet mukana arvioimassa hankkeen etenemistä					
Opettajankouluttajat/opettajat osallistuivat hankkeeseen aktiivisesti					
Toimittiin aidoissa (autenttisissa) opettajankoulutustilanteissa					
Kohdehenkilöiden lähtötilanne otettiin huomioon					
Hankkeessa toimittiin tavoitteellisesti					
Hankkeessa toimittiin vuorovaikutteisesti					
On toimittu tutkimusperustaisesti					
Opiskelijoilla on ollut aktiivinen rooli hankkeessa					
Hankkeessa tehdään yhteistyötä kansallisten					

Kansainväliset ja kansalliset selvitykset

TALIS määritelmä *opettajan ammatillisuudelle* “professionalism index”

Opettajan osaaminen

- oman alan hallinta
- pedagogikka ...
ainedidaktiikka
- opetussuunnitelma-
osaaminen

Opettajan ammattillisuus

Verkostot ja yhteistyö:

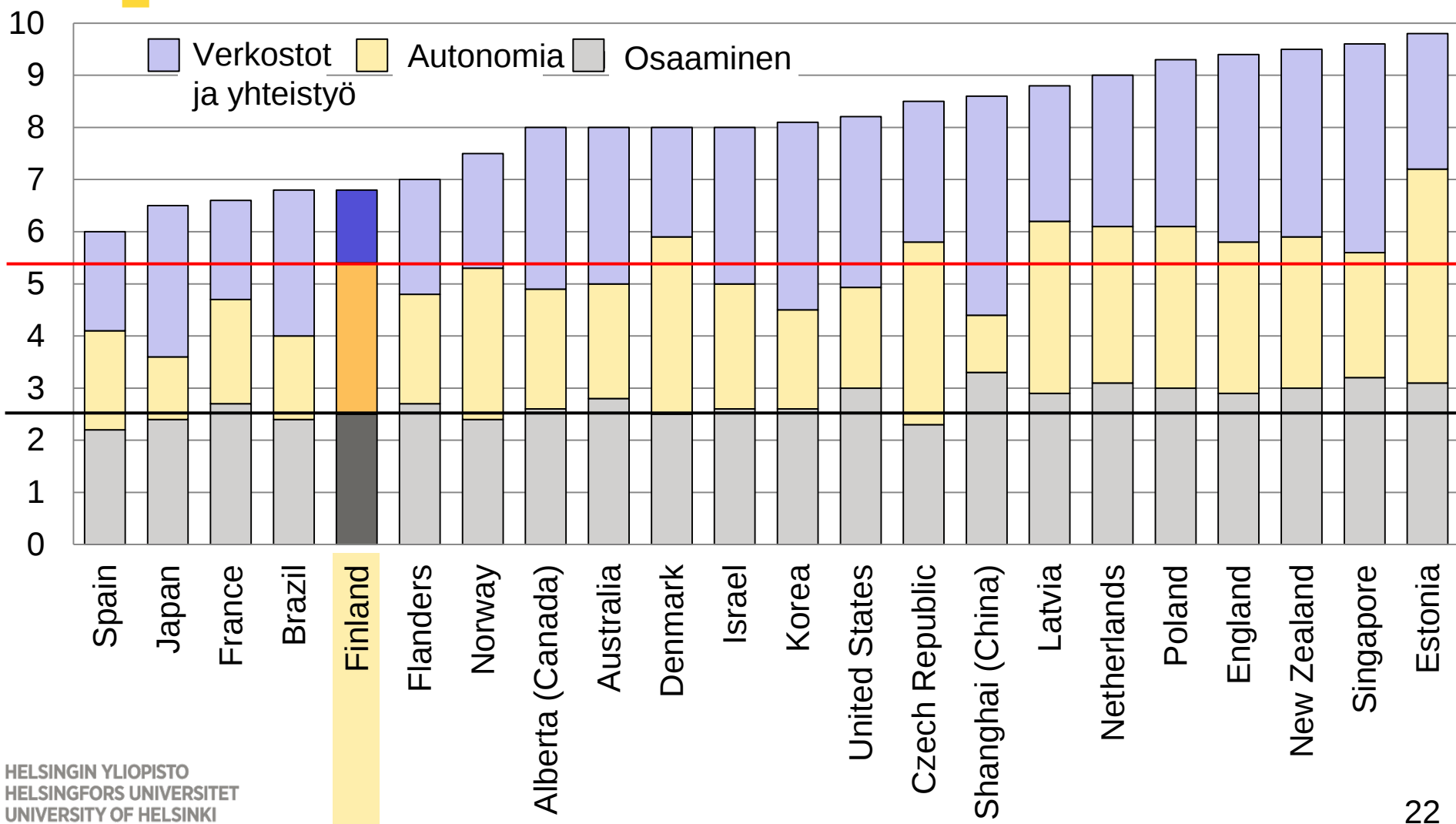
Oman opetuksen ja koulun kehittämisen edelytyksenä oleva verkottuminen ja yhteistyö

Autonomia:

päätösvalta oman työn suunnittelussa, toteutuksessa sekä opetuksen ja oppimisen arvioinnissa

TALIS Opettajien “professionalism index” (perustuu opettajien itsearviointeihin)

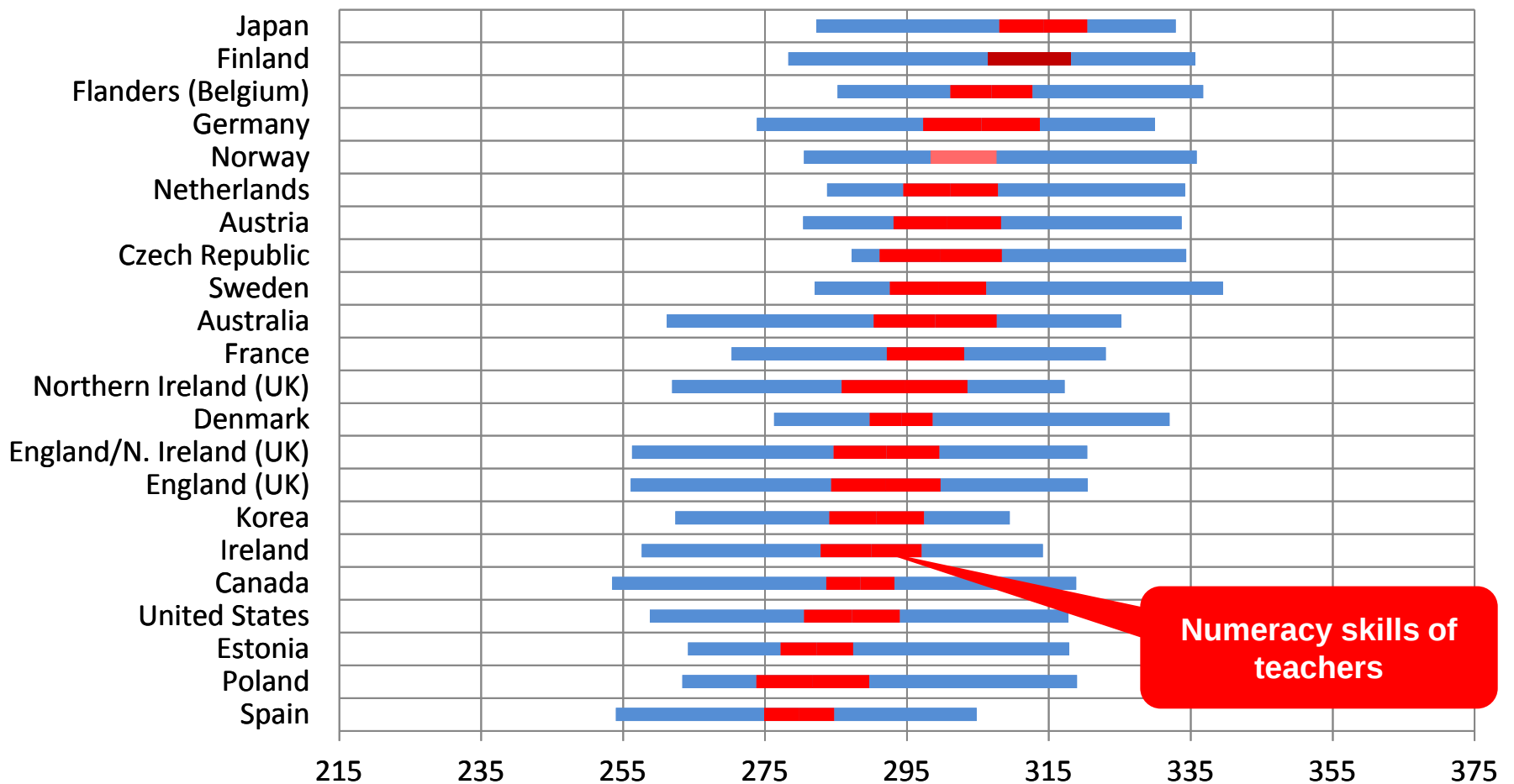

Teachers skills/ student skills

(OECD Assessment of tertiary graduates' and teachers' Numeracy skills)

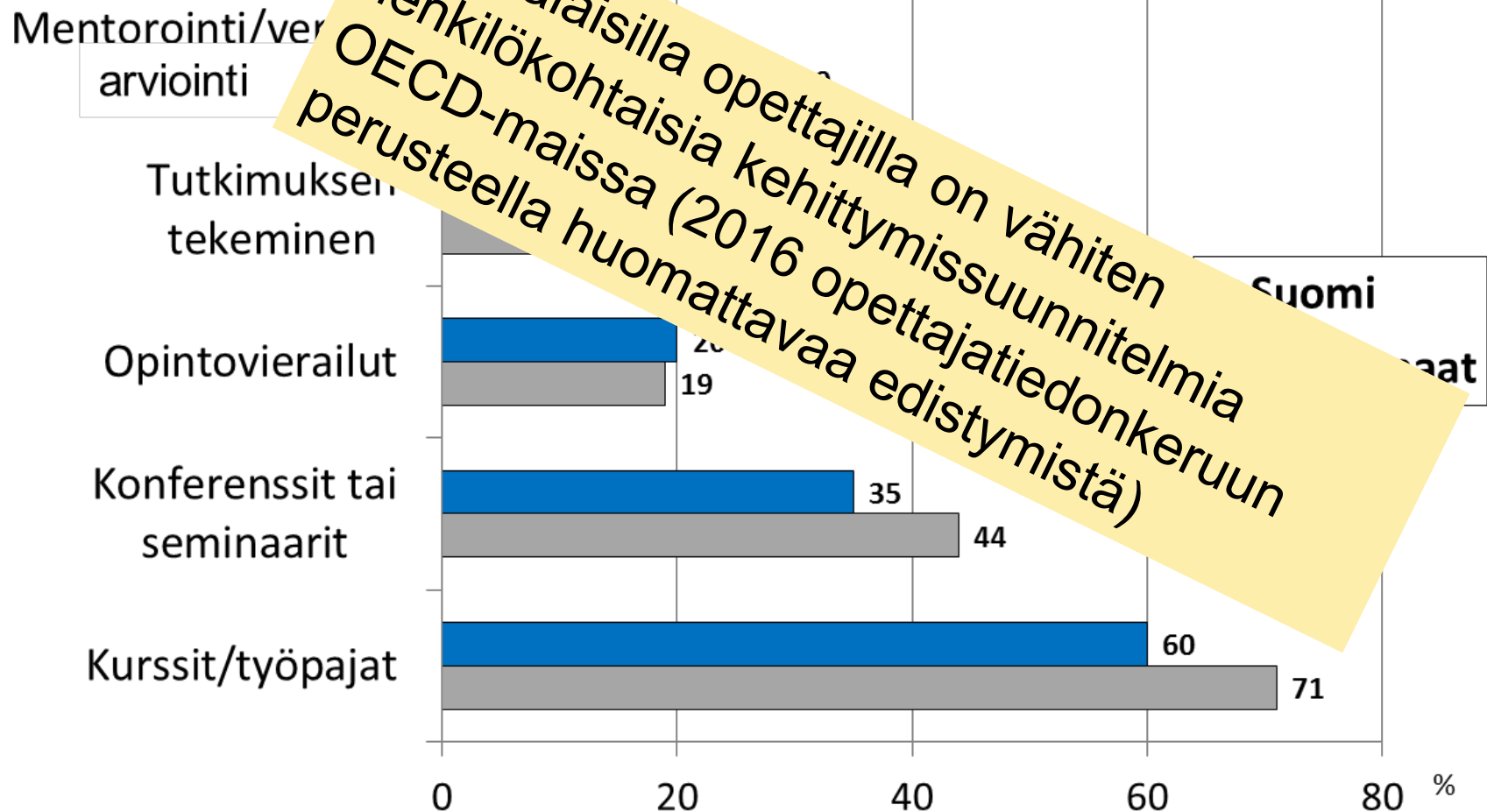
Numeracy test scores of tertiary graduates and teachers

Numeracy skills of teachers

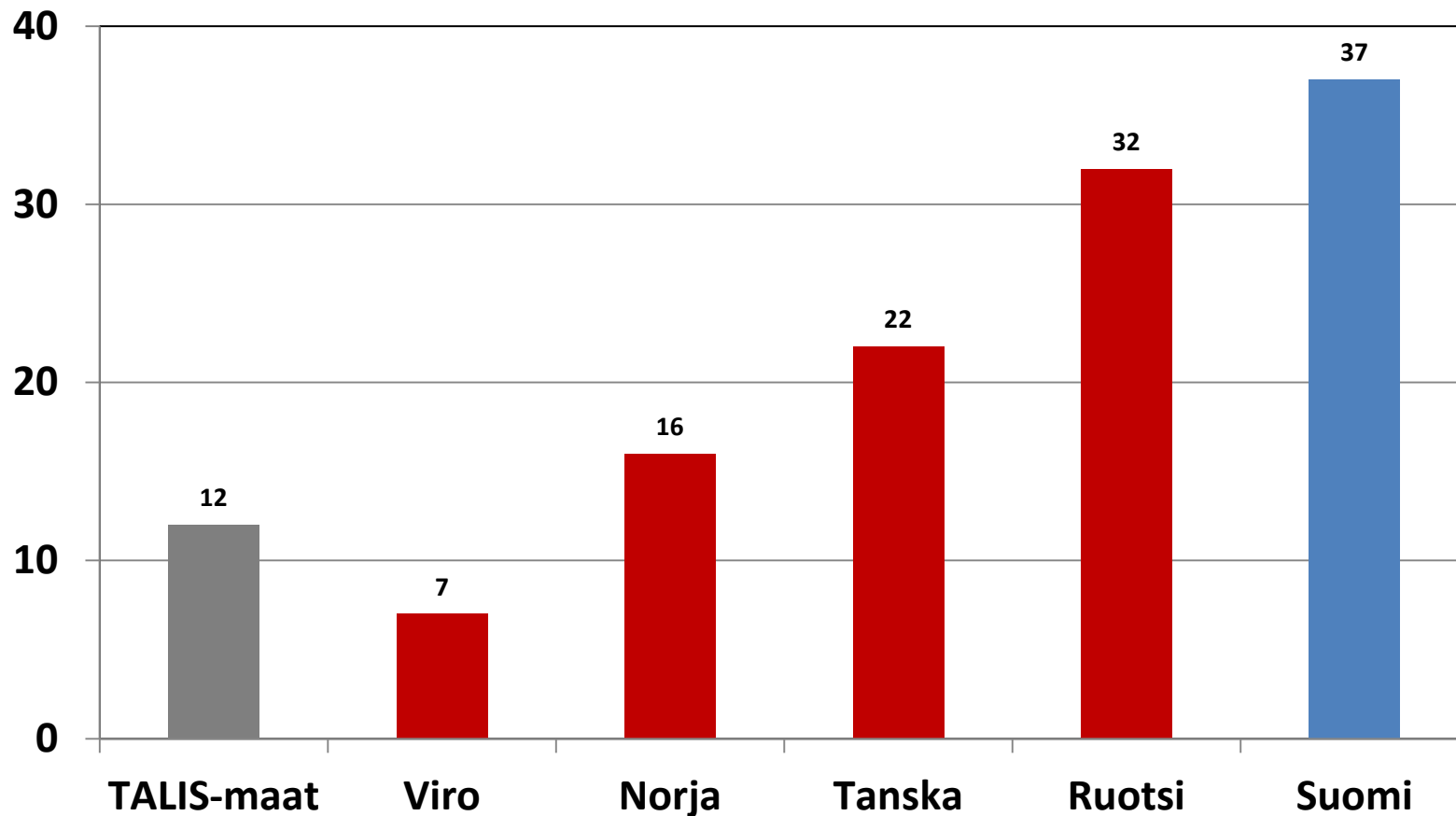

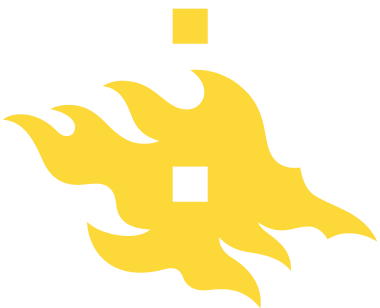
TALIS (2013): Peruskoulun luokkien 7 – 9 opettajien osallistuminen ammatillista osaamista kehittävään toimintaan (%)

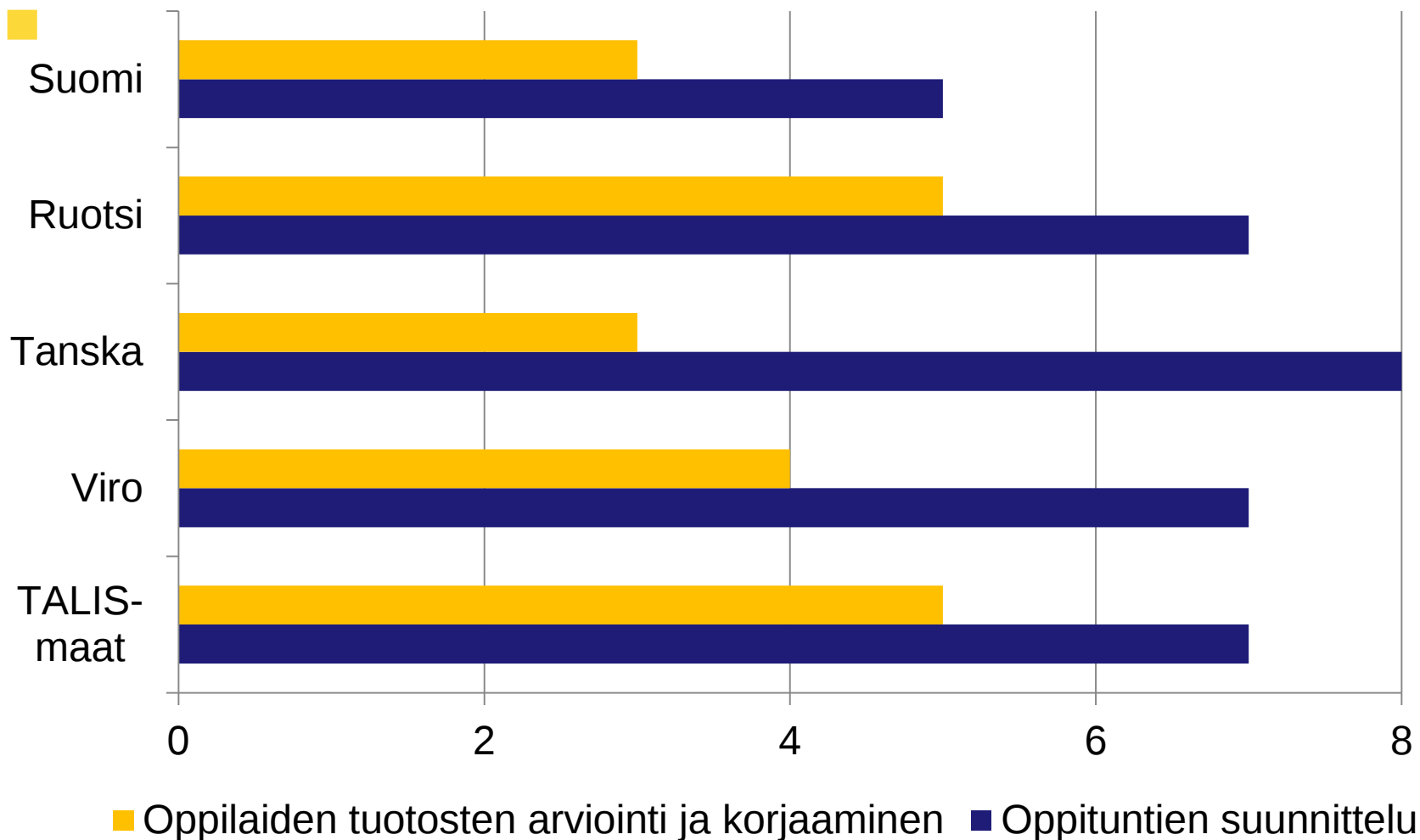

TALIS (2013): Ei ole saanut lainkaan palautetta nykyisessä koulussa (yläkoulu) (%)

Peruskoulun luokkien 7 – 9 opettajien ajankäyttö erilaisiin tehtäviin (tuntia viikossa)

Opettajat ja rehtorit Suomessa 2016 -julkaisu

[http://www.oph.fi/julkaisut/2017/opettajat ja rehtorit suomessa 2016](http://www.oph.fi/julkaisut/2017/opettajat_ja_rehtorit_suomessa_2016)

- Lähes kaikki perusopetuksen rehtorit ja 95 % opettajista olivat kelpoisia hoitamaansa tehtävään.
- Yli 40 % kaikista opettajista oli täyttänyt 50 vuotta.
- Opettajien osaamista kehitetään aiempaa suunnitelmallisemmin: Henkilökohtainen koulutus- ja kehityssuunnitelma oli 40 %:lla opettajista, aiemmin vajaalla 15 %:lla
- Vuonna 2015 täydennyskoulutuksessa kävi neljä viidestä opettajasta. Lukioden opettajat olivat täydennyskoulutuksessa enemmän kuin peruskoulutuksen opettajat (Monissa maissa opettajien täydennyskoulutukseen osallistutaan enemmän kuin Suomessa).
- Mentorointi ja työhön perehdyttäminen on Suomessa vähäisempää kuin muissa maissa
- Vuonna 2016 opetusryhmän koko oli perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 keskimäärin 20 oppilasta ja luokilla 7–9 noin 16 oppilasta.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Kansallinen
koulutuksen
arviointikeskus
Julkaisut
4:2017

ARVIOINNILLA LUOTTAMUSTA

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjien
laadunhallinta- ja itsearviointikäytänteet

Elina Harjunen
Risto Hietala
Laura Lepola
Anu Räisänen
Aila Korpi

Suomalainen laadunhallinta-ajattelu

- Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjiä velvoitettiin vuoden 1998 lainsäädännössä
  - arvioimaan omaa toimintaansa ja
  - julkistamaan arviointien tulokset.

- > Tarkoituksena on ollut tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa siten oppimisen edellytyksiä.

- Keskeistä on, että järjestäjät voivat itse valita arviointimenetelmänsä sekä arvioinnin kohteet.

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjien itsearvioinnin tulokset

- Laadunhallintajärjestelmä puuttuu 3,5 %
  - Alkava taso 58,7 %
  - Kehittyvä taso 37,8 %
  - Edistynyt taso 0 %
-
- Parhaiten onnistutaan arviointitiedon hankinnassa ja heikoiten tulosten hyödyntämisessä ja julkistamisessa.

Koulutuksen haasteita (mm. TALIS ja PISA tutkimus)

■ Oppilaan taso

- Sitoutuminen opiskeluun (motivaatio, kiinnostus)
- Ohjautuminen aktiiviseen oppimisprosessiin (oppijakeskeisyys)
- Erilaisten oppijoiden tarpeet (3-portainen tuki, maahanmuuttajat)
- Oppimista tukeva arviointi (formatiivinen)

■ Luokkahuone

- Laaja-alaisen osaamisen (21-vuosisadan taidot) tukeminen
- Heterogeeninen ja monikulttuurinen luokka (inkluisio)

■ Koulun taso

- Työskentely tiimeissä, kumppanuuksissa ja yhteistyössä
- Laadunvarmistus ja jatkuva koulun toimintojen kehittäminen
- Kasvatuksen innovaatioiden kehittäminen ja käyttöönotto
- Digitalisten ja fyysisten oppimisympäristöjen kehittäminen

■ Koulutuksen järjestäjän taso

- Laadunvarmistus ja verkostot, kehityssuunnitelmat

Review opettaja- ja opettajankoulutustutkimuksesta (Husu & Toom)

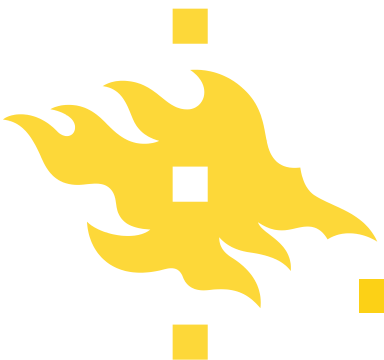
Opettajankoulutuksen tutkimuksen aloja:

- kontekstit (yliopisto), rakenteet, kesto, opetussuunnitelma
- pedagogiikka: *kuinka informaation/tietoaineistojen hallinta kääntyy osaamiseksi luokkahuonevuorovaikutuksessa ja oppimisen ohjaamisessa;*
- moniarvoisuus ja tasa-arvo koulutuksessa, yhteiskunnassa, ...
- koulutuksen tehokkuus ja tuloksellisuus (erityisesti USA, UK).

Kolme kansainvälistä opettajuuden ja opettajankoulutuksen muutostrendiä (Cochran-Smith & Villagas, 2015)

- **Opettajien työn tuloksellisuus/laatu:** Hyvä opetus ja hyvät opettajat talouden ja hyvinvoinnin kehittymisen edellytyksenä (e.g., Furlong, Cochran-Smith, & Brennan, 2009; McKinsey & Company, 2007; OECD, 2005; World Bank, 2010)
- **Käsitys opetuksesta ja oppimisesta haastavat koulutustensa kaikilla tasoilla:** Oppilaiden/opiskelijoiden yksilöllinen ohjaus ja kannustaminen (Cochran-Smith et al., 2015). Opettajan työ tärkeää, vaativaa ja edellyttää jatkuvaa kehittymistä ja koulutusta.
- **Variaatio oppilaiden, oppimistulosten, koulujen ja ympäristöjen välillä ja toisaalta samat tavoitteet:** Kaikenlainen vaihtelu ja erilaisuus on lisääntynyt/lisääntyy (Paine et al., 2015).

Opettajatutkimuksen esille ottamia näkökulmia (Cochran-Smith & Villagas, 2015)

- Hyvällä opetuksella/hyvillä opettajilla on yhteys oppilaiden hyvinvointiin, sitoutumiseen, oppimiseen, ... , taloudelliseen kasvuun, ... (e.g., Furlong, Cochran-Smith, & Brennan, 2009; McKinsey & Company, 2007; OECD, 2005; World Bank, 2010)
- Opetukseen ja oppimiseen, motivoitumiseen ja oppilaiden erilaisuuteen sekä opettajien ammatilliseen kehittymiseen liittyvä tutkimus tulisi ottaa paremmin huomioon, kun kehitetään
  - opetusta ja oppimisympäristöjä (ml. digitaaliset ympäristöt); (Cochran-Smith et al., 2015)
  - Inklusiokäytäntöjä ja syrjäytymisen ehkäisyä;
  - koulun toimintakulttuuria ja koulun toimintoja, kuten verkottuminen ja johtaminen; (Paine et al., 2015)
  - opettajien perus- perehdyttämis ja täydennyskoulutusta

Opettajan osaamisen sidoksissa oppijoiden oppimiseen; koulun kehittämiseen; kollegiaaliseen yhteistyöhön; opettajan omaan kehittymiseen

Opettajan osaaminen 1.

■ Opettajan osaaminen 1:

1. arvot ja kasvatus;
2. ymmärrys koulutusjärjestelmästä ja sen kehittämisestä;
3. sisältötieto, pedagogiikka ja opetussuunnitelma;
4. itsearviointi ja ammatillinen kehittyminen
(Panticin & Wubbelsin; 2010).

■ Opettajan osaaminen 2:

1. sisältötieto;
2. yleinen pedagoginen tieto;
3. pedagoginen sisältötieto (ainedidaktiikka)
4. tieto kasvatuksen ja opetuksen päämääristä ja arvoista sekä historiallisista perusteista;
5. tieto opetuksen kontekstista (opiskelija, ryhmä, instituutio, yhteisö, yhteiskunta);
6. opetussuunnitelma-tieto;
7. tieto opiskelijoista ja heidän ominaisuuksistaan;
(Shulman, 1987).

Opettajan osaaminen 2.

- Noviisi-eksperttitutkimus
  - Asiantuntijuuden luonne, laatu ja kehittyminen uran eri vaiheissa.
  - Opettajan adaptiivinen asiantuntijuus (asiantuntijuuden laajentaminen ja jäsetäminen)
- Ammatillinen toimijuus:
  1. oppimisosaaaminen,
  2. vuorovaikutusosaaminen,
  3. hyvinvointiosaaminen ja
  4. koulun kehittämisosaaminen.

Opettajan osaaminen 3.

Opettajalta edellyttävä osaaminen oppimisen ja luokkahuonevuorovaikutuksen näkökulmasta (Lonka, Hakkarainen, Lakkala, 2010; Kereluik et al., 2013; Hattie ja Jaeger, 2003; Hattie, 2012):

1. Sisältöjen integrointi ja kytkeminen oppijoiden aikaisempaan tietoon tarkoituksenmukaisella pedagogiikalla; opetustilanteiden ennakointi; opetustyön ja sen haasteiden lähestyminen ratkaisukeskeisesti.
2. Oppimisen ohjaaminen luokkahuonevuorovaikutuksessa; oppimisen ilmapiirin luominen.
3. Oppimisen monitorointi ja relevantin ja hyödyllisen palautteen antaminen; oppijoiden ongelmien monitorointi.
4. Opetuksen affektiiviset ulottuvuudet; oppijoiden kunnioittaminen ja luottamus siihen, että tavoitteet saavutetaan; intohimoinen suhtautuminen opetukseen ja oppimiseen.
5. Oppimistuloksiin (syvällinen ymmärtäminen) monipuolisesti vaikuttaminen; sopivien haasteiden tarjoaminen; oppijoiden oppimisen ja itsesäätelytaitojen kehittäminen; minäpystyvyyden ja itsetunnon kehittäminen; kasvu ihmisinä monipuolisesti.

Opettajan tiedon alkuperän perusteella opettajan tieto voidaan luokitella (Hiebert et al., 2002):

- **Käytäntöön perustuva tieto (practical knowledge):**
  - kokemus(Dewey, 1938)
  - Harjoittelu ja palaute (Gagne, 1985)
  - reflective practice (Ericsson, 2001)
- **Professionaalinen (teoreettinen) tieto**
  - Akateemiset kirjat ja julkaisut
  - Luennot ja workshopit
  - Oman tutkimuksen tekeminen
- **Informaalisti, opettajan työssä opittu tieto**, sen moninaisissa vuorovaikutuksissa ja verkostoissa (siirtymä kriittistä reflektiivisyyttä korostavista malleista sosiaalistaviin oppimisen muotoihin voi olla hämmentävä)
- **Edellisten kombinaatio**
- Teoreettisia asioita opetetaan usein erillisillä kursseilla ilman toimivaa yhteyttä käytäntöön (Barone, et al.,1996; Knight et al., 2015; Zeichner, 2010)

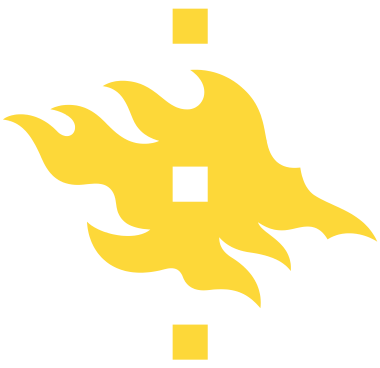
Opettajien perus- ja täydennyskoulutus sekä opettajankoulutuksen kehittäminen

- Ei ole olemassa ”yhtä oikeaa tapaa”, miten, missä ja millä tavalla koulutus tulisi järjestää.
- Keskiöön:
  - Pedagogiikka ja järjestelyt linjassa tavoitellun osaamisen kanssa (tärkeää, miten opiskellaan, harjoitellaan, ...).
  - Selkeä käsitys opettajaksi oppimisesta.
  - Koulutuksen koherenssi, kurssien ja harjoittelun kytkeytyminen
  - Välineitä toimia opettajana läpi opettajan uran (koulutusta ei voi suunnitella vain tämän hetken haasteista tai opsista käsin)
  - Perus- ja täydennyskoulutuksen jatkumo ja koordinointi.

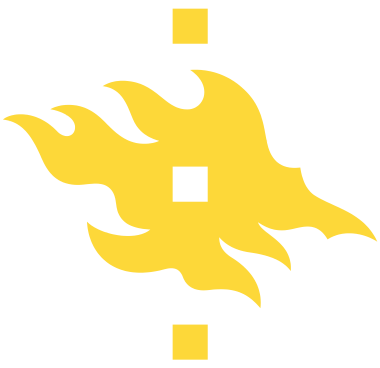
**Norjan ja Ruotsin
opettajankoulutus uudistukset**

**Ammatillisen opettajankoulutuksen
uudistaminen**

In Norway the learning outcomes defined as knowledge, skills and competence, for work in elementary 1 – 7 grade are for a candidate:

- ... academic knowledge and knowledge on scientific thinking and research methods
- ... take responsibility for developing and leading inclusive, creative, safe and healthy learning environments (skill)
- can analyze and professional ethics and education policy issues (competence)
- can contribute to both colleagues and the school's professional and organizational development
- ...

In Sweden for a Degree of Master of Arts/Science at secondary level the student shall demonstrate ..

- the knowledge and skills required to work autonomously as a subject teacher in the specialisation. ...
- .... as well as insight into current research and development work
- ... capacity to create conditions in which all pupils can learn and develop (skill)
- the capacity to plan, implement, evaluate and develop teaching and educational processes individually and together with others ...
- ...

Kimmo Mäki
Liisa Vanhanen-Nuutinen
Tomi Guttorm
Ritva Mäntylä
Antero Stenlund
Kirsti Weissmann

OPETTAJANKOULUTTAJAN OSAAMINEN

Ammatillisen opettajankouluttajan
työn tulevaisuus 2025

HAAGA-HELIA
ammatti korkeakoulu
AMMATILINEN OPETTAJANKOULUTUS

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
Ammatillinen opettajankoulutus

jamk.fi

OAMK
OULUN AMMATTIKORKEAKOULU

TAMK TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Ammatillinen opettajankoulutus

"Opettajankouluttajan työn tulevaisuusskenaariossa ammatillisen opettajankoulutuksen perusteita ovat yksilöllisyys, yhteisöllisyys, monimuotoisuus ja osaaminen.

...

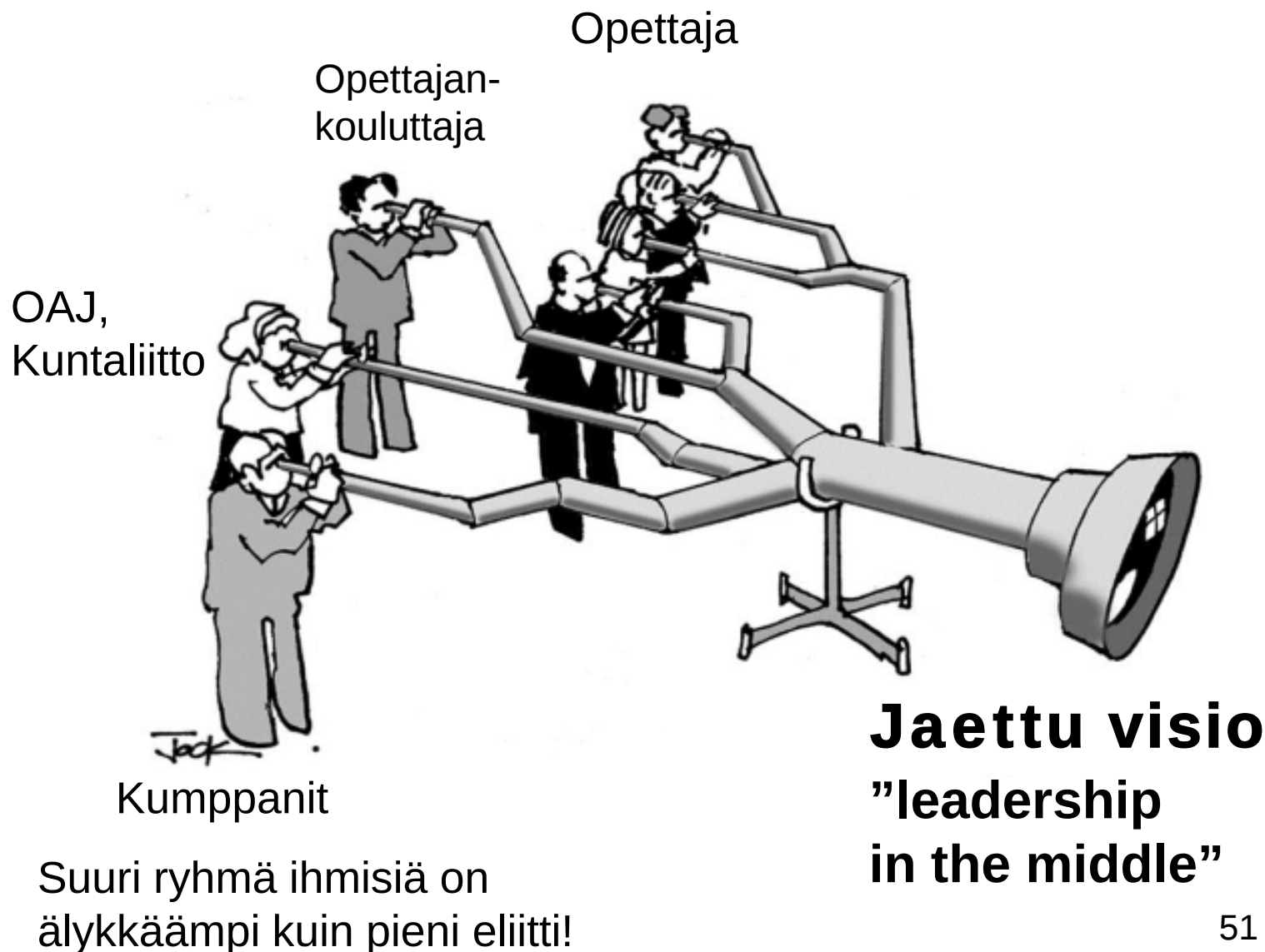
Osaamisskenaarion perusteella kuvataan opettajankouluttajaa ammattipedagogista monitaiturina, joka työskentelee monimuotoisissa toimintaympäristöissä, hyödyntää työssään teknologian mahdollisuuksia ja toimii tulos- ja tavoitesuuntautuneesti."

Kansallinen verkkoaiivorihi

Toimijoiden ja sidosryhmien dialogilla tietoisuudesta toimintaan

Parviäly (Wisdom of Crowds)

■ Suuri ryhmä ihmisiä on älykkäämpi kuin pieni eliitti!

Parempi ongelmien ratkaisemisessa, innovaatioiden käyttöönoton tehostamisessa, päätyy viisaisiin ratkaisuihin.

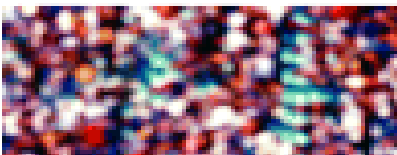
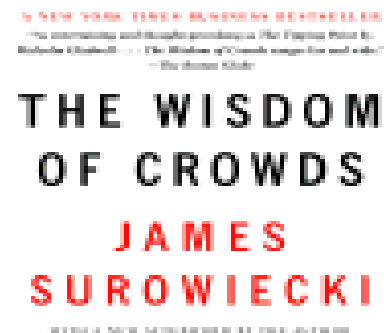
■ Parviällyn neljä näkökulmaa:

1. Mielipiteiden erialisuus

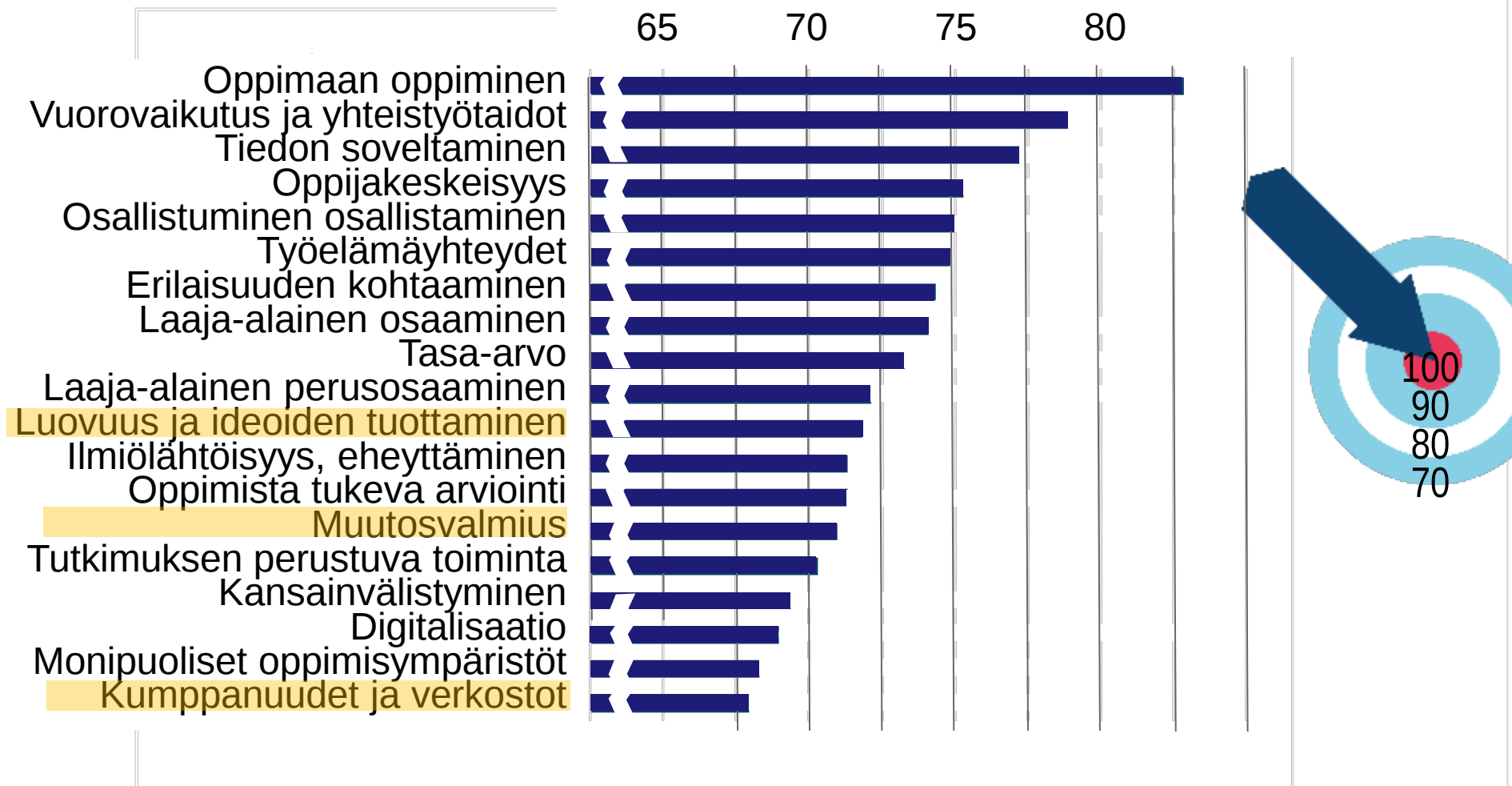
2. Mielipiteiden riippumattomuus

3. Ajattelun/ideoinnin/päätöksenteon hajauttaminen

4. Toimeenpano: idea – päätöksenteko – toimeenpano .

“Tärkeää” opettajankouutuksen kehittämiseksi (n=1809)

Opettajankoulutuksen kehittämisohjelma

Opettajankoulutusf tavoitteet

- Syväallinen oman alan Osaaminen
- Tutkimusosaaminen
- Pedagoginen taitavuus/ainedid.
- Yhteiskunnalliset ja eettiset kysymykset
- ...

**Laaja-
alainen
perus-
osaami-
nen**

**Uut
luov
asia
tuntijuus**

**Oman
osaamisen ja
yhteisön jat-
kuva kehittä-
minen**

- Opetussuunnitelmaosaa-
minen
- Taito innovoida yhdessä ja
ottaa käyttöön uusia
opetuksen innovaatioita
- Taito reflektoida, arvioida ja
muuttaa oma toimintaa
- Yrittäjämäinen asenne
- ...

- Koulun toimintakulttuurin
kehittäminen verkostoissa
- Oman osaamisen
kehittäminen ...
- Verkostoituminen, yhteisö-
osaaminen ja yhteisön
kehittäminen

- Olen innovoinut opettajien, oppilaiden ja muiden asiantuntijoiden kanssa *Koulu-yhteiskunta-yhteistyömallin* joka sitouttaa oppilaat opiskelemaan
- *Koulu- yhteiskunta-yhteistyömalli* luo ympäristön luovalle digitaalisten välineiden käytölle.

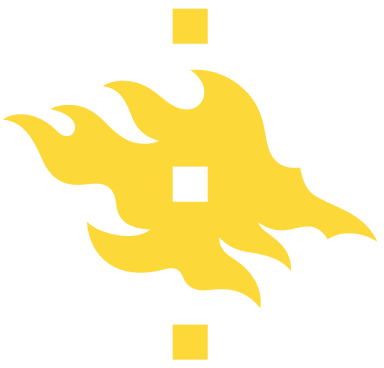
Kehittämishjelmassa esiteltävät strategiset linjaukset määrittävät suunnan opettajankoulutuksen kehittämiseksi

■ 1. Opettajan osaaminen kokonaisuudeksi

- pedagogisen osaamisen kiteytys varhaiskasvatuksesta ammatilliseen koulutukseen
- perus- perehdyttämis- ja täydennyskoulutus
- tarvekartoituksiin ja tavoitteisiin perustuvat kehityssuunnitelmat opettajille, oppilaitoksille ja koulutuksen järjestäjille

■ 2. Ennakoinnilla ja valinnoilla vetovoimaa

- valintojen kehittäminen
- aikaisemman osaamisen parempi tunnistaminen ja kansainvälinen opiskelu
- koulutus tukee siirtymistä tehtävästä toiseen

■ 3. Opettajat uutta luoviksi osaajiksi ja oppijat keskiöön

- opettajankoulutuksen ohjelmien uudistaminen
- miten itse opetamme ja ohjaamme vaikuttaa siihen millä tavalla uutta luova asiantuntijuus kehittyy

■ 4. Opettajankoulutus vahvaksi yhteistyöllä

- yhteistyön kulttuuri kansallisesti, yksiköissä ja ryhmissä,
- ainelaitos – OKL – harjoittelukoulut – kenttäkoulut – ammatillinen opettajankoulutus

■ **5. Osaavalla johtamisella oppilaitos oppivaksi ja kehittyväksi yhteisöksi**

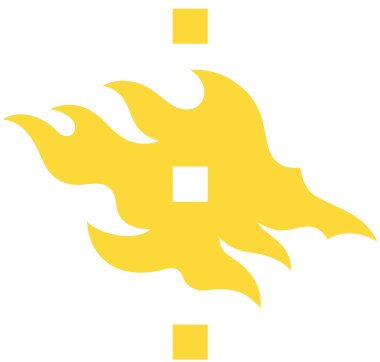
- opettajien ammatillinen kehittyminen työssä edellyttää johtamista ja verkostojen tukemista

■ **6. Vahvistetaan opettajankoulutuksen tutkimusperustaisuutta**

- opetettavat asiat perustuvat tutkimukseen
- opetuksen tavoitteet ja järjestelyt perustuvat opettajankoulutustutkimukseen ja yliopistopedagogiseen tutkimukseen
- opiskelijat oppivat tutkiviksi opettajiksi

**Kansallisissa tapaamisissa
esille nousseet asiat**

Educa-paneeli 28.1.2017

**(Olli-Pekka Heinonen, Pertti Parpala, Sanna Ruhalahhti,
Samran Khezi, Liisa Tenhunen-Ruotsalainen)**

**Luodaan parasta osaamista maailmaan –
yhdessä opettajankoulutusta kehittämään**

Millaista osaamista opettajat tarvitsevat nyt ja tulevaisuudessa?

Oppilaan taso

- Oppilaan osaaminen ja sitoutuminen opiskeluun (motivaatio)
- Erilaisten oppilaiden kohtaaminen ja tukeminen
- Työelämävalmiuksien kehittäminen, syrjäytymisen ehkäiseminen

Luokan taso

- Opetus ja ohjaus digitaalisissa ympäristöissä
- Laaja-alaisen osaamisen kehittymisen tukeminen, geneeriset taidot

Opettaja-yhteisö

- Työssä oppiminen, vertaisoppiminen, tutkiva opettaja
- Yhteistyö, tiimityö ja verkostoissa toimiminen
- Työyhteisön jatkuva kehittäminen
- Johtaminen ja johdettavana oleminen, laatutyö

Miten taataan opettajan osaaminen ja sen jatkuva kehittyminen

- Kiinnitetään liikaa huomiota yksilön oppimiseen; fokus luokan ja yhteisön tasoon
- Koko uranaikainen oppiminen:
  - mentorointi- ja tutorointi,
  - ketterä verkostoissa tapahtuva kehittäminen ja oppiminen
  - tutkimus- ja kehittämishankkeissa oppiminen
- Yliopisto – koulu – työelämä kumppanuus
- Koulutuksen järjestäjän kehittämissuunnitelma
  - opettajan kehittämissuunnitelma
- Tutkimusperustaisen opettajankoulutuksen kolme näkökulmaa ja laajentaminen täydennyskoulutukseen
- Toiminnan (opettajan toiminta, hanketyöskentely, koulun toiminta) jatkuva arviointi/reflektointi ja laatutyö

Kansainvälistyvä opettajankoulutus **9. helmikuuta 2017 klo 10.00–16.30** **Helsingin yliopisto, Juhlasali**

Kansainvälistyvä koulutus, koulutusvienti ja työelämäyhteistyö –paneeli

kansainvälistymispalveluiden johtaja Samu Seitsalo, Opetushallitus

professori Hannele Niemi, Helsingin yliopisto

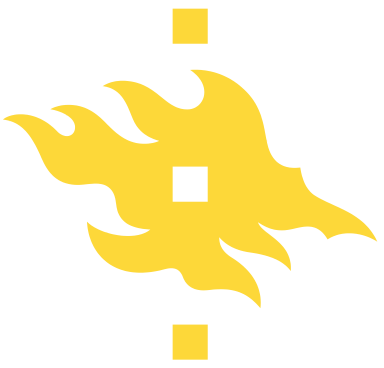
pääsihteeri Julia Petäjä, SOOL

manager Anna Korpi, EduCluster Finland

Miten kansainvälistymisosaamiseen päästään?

- Opetus/opiskelu liikkuvuus Suomeen ja Suomesta pois (liikkuvuus heikkoa, 270 opiskelijaa vaihtoon, hyvin vähän opettajia ja tutkijoita vaihtoon; Jyväskylän malli ulkomailla tehtyjen opintojen hyväksilukemiseen)
- Kansainväliset maisteriohjelmat (Oulu)
- Velvollisuus osallistua koulutusvientiin (Turku)
- Tutkimus- ja kehittämishankkeet ja niihin liittyvä kansainvälisyys (Akademia, Tekes, OKM, OPH, EU, ...)
- Yhteiset kurssit: kotimaiset ja ulkomaalaiset opiskelijat samoilla kursseilla; sama kurssi samaan aikaan useammassa maassa (etäyhteydet); harjoitustyöt kv ryhmissä (digitaalinen tarinankerronta, vastavuoroinen työskentely, vertaisarviointi, ...); kv sekaryhmät; summer school; leirikoulu
- Ulkomailla harjoittelu: Turun malli,
- Maahanmuuttajien kanssa yhteistyö
- Kansainväliset rekrytoinnit

ITK-Päivät Hämeenlinnassa

**Paneeli: uutta opettajankoulutuksen purjeisiin –
luodaan yhdessä parasta osaamista maailmaan!**

professori Jari Lavonen, Helsingin

johtaja Terhi Päivärinta, Kuntaliitto (opetuksen järjestäjien näkökulma)

ylitarkastaja Tarja Tuomainen, LSSAVI

, OAJ

ohjaaja Klaus Härö (luovuus opettajan työssä)

”Suunnitelmallisesti yhdessä kohti yhteisiä tavoitteita konkreettisten tekojen avulla”

■ Kehittämisohjelman toimeenpano

- hankerahoitus strategisten linjausten suunnassa verkostoille
- paikalliset tilaisuudet: Hämeenl., Oulu, Jyväskylä, Joensuu, ...
- arviointi ja seuranta

■ Opettajankoulutusyksiköt

- tutkintovaatimusten uudistaminen
- oppimisympäristöjen ja pedagogiikan kehittäminen
- tutkimus, arviointi ja seuranta (kehityskeskustelut, ypj, ...)

■ Koulutuksen järjestäjä, koulu, opettaja, oppilas, ...

- oppilas keskiöön (Klaus Härö)
- toimintakulttuurin ja laatutyön kehittäminen (johtaminen, ...)
- mentorointi, tutorointi
- yhteisöllinen ja verkostoissa työskentely, ...
- koulutuksen järjestäjän, koulujen ja opettajien kehittämissuunnitelmat

Pohdinta ...

Holistinen näkemys opettajankoulutuksen ohjelmien suunnittelu

Tutkimus, jonka fokuk-sena on ainedidaktiikka, opetus – oppiminen, motivoitumi-nen, oppilas, opetussuun-nitelma, oppimateriaalit, oppimisympäristöt ... →

Ohjelman sisältö

Opettaja- ja opettajankoulutustutkimus

- Professional/effective teacher,
- Opettajan osaaminen, toimijuus,
- Identiteetti, opettajuus ...
- Yliopistopedagogiikka

→ **moduulit ja ohjelman järjestäminen**

Opettajankoulutuksen ohjelma

EU:n, eri maiden ja kansalliset strategiat

- Opettajankoulutusstrategia,
- Kansallinen ja paikallinen opetussuunnitelma,
- Kansallinen ja paikallinen laadunvarmistus.

Palautteet

- Opiskelijoiden osaaminen,
- Opiskelijapalaute
- Henkilökunnan itsearviointit: opetus ja ohjelma,
- Lähikuntien opetustoimen ja yhteistyökoulujen palaute.